

1949
23



2177

AUSTRALIJOS LIETUVIS

Pirmasis Lietuviu Laikrastis Australijoje
Iseina kas dvi savaites

The Australian Lithuanian

The First Lithuanian Periodical in Australia
Published fortnightly

Registered at the G.P.O., Adelaide, for transmission by post as a periodical.

Š I A M E N U M E R Y J E -

	Psl.
1. Stasys Yla - LAIŠKAS IŠ ŠIAURĖS	1
2. Juozas Mikštas - ŽUVUSIEMS GINKLO DRAUGAMS	3
3. André Maurois - BELAISVIO GRĮŽIMAS	4
4. Beatričė - PASLAPTIS (eil.)	7
5. W.L. White - MEDAUS IR PIENO KRAŠTAS	8
6. "MUSŲ KRAŠTŲ NEPRIKLAIMSOMYBĖ YRA NE ESMĖS, TIK LAIKO KLAUSIMAS"	13
7. A. Vytenio raport. - BĖGA KAIP NUO MARO	14
8. Juozas Mikštas - SVETIMUOSE UOSTUOSE (eil.)	15
9. Gervazas Maukelė - RYTAS PALAPINIŲ "KEMPĖJĖ" bei Mr. Il- gaausio "RAPORTAŽAS..."	16
10. ENGLISH SECTION	17
11. Ž I N I O S bei informacijos prasideda	25

=====

AUSTRALIJOS LIETUVIS redaguojamas Redakcinės Kolegijos. Ats. redaktorius Jurgis Glušauskas. Leidejas - AUSTRALIJOS LIETUVIUI LEIS - TI B-VĖ + Raštus Redakcija taiso ir trumpina savo nuožiūra. Honorarai mokami tik iš anksto susitarus. Pasirašyti straipsniai nebūtinai atitinka Redakcijos nuomonę. + Prenumerata: metams 28 šil. pusei metų 14 šil., 3 mėnesiams 8 šil., atskiras numeris 1/4. + S k e l b i m a i: prekybiniai - 1 šil. skilties eilutė; neprekybiniai - 2 pensai už žodį. Redakcija už skelbimų turinį neatsako.

A d r e s a s:

AUSTRALIJOS LIETUVIS, 2, Weroona Ave., Ascot Park, ADELAIDE, S.A.

THE AUSTRALIAN LITHUANIAN, The first Lithuanian Periodical in Australia published every fortnight by AUSTRALIJOS LIETUVIS PUBLISHING Co., authorised Jurgis Glusauskas. Address: AUSTRALIJOS LIETUVIS, 2 Weroona Ave., Ascot Park, Adelaide, S.A.

=====

AUSTRALIJOS LIETUVIŲ

Pirmasis Lietuvių Laikraštis Australijoje
Išėina kas dvi savaites

II metai + Adelaide, 1949 m. November/Lapkričio 7 d. + Nr 23(31)

Laiškas iš Šiaurės

Rašo Stasys Y L A

Buvo du geri draugai iš Kauno - abu studentai iš Technikos Fakulteto. Vienas pasitraukė į Vokietiją, antras, išėjęs iš kacetų, atsidūrė Švedijoje. Jiedu susirašinėjo. Švediškis mego rašyti linksmi, bet kartą ir jo laiškas buvo liūdnas.

- Miels Drauge, - rašė jis. - Žiūrėk, tik du mėnesiukai prašvilpė, o aš tau laiškioką parašyti sumaniau. Pustelninko gyvenimą gyvenu, nors tu turbūt galvoji: "O ką, gal ir susuko vaikinui galvą kokia Inga, Anna-Mari..." Ne, kol kas dar tokių piktokų pamanyimų neturėk. Savo širdelę kol kas archyvan padejau. Yra ir daugiau tokių iš 300 "dūšių" krauju ir kilme lietuviškų...

- Drauge, turbūt gausi paskutinį "Pragiedrulių" numerį. Paskaityk apie amerikoniškus lietuvius. Matyti, kaip jie nutautėja. Pas mus dar geriau: nebe antroji karta, bet pirmoji... Per du metus susidarė 11 mišrių šeimų, o šimet padvigubėjo. Dar po keletos metų tik paskutinieji "susivinčiavos", bet ir lietuviškai "suvinčiavoti" skirsis, kad sudarytų mišrų junginį. Mūsų gi vyrai realistai, o vakarietiška moralė, ypač šiaurėje, gana keistoka ir "viliuojanti". Kai žingsnis žengtas, kelio atgal nėra, nors po to ir gailėtis tektų. Palieka altorius arba 15 metų garantuoto gyvenimo šiame krašte (kalejimas)...

- Šitai matai ir jauti - ne tik jauti, bet ir žinai, kad ne visi žmogiškumą (geriau sakant - kūniškumą) sugeba nugauti kažkada kažkur sukurtais idealais ar pasauležiūra. Ir galvoji, ar bevarta aikvot brangaus laiko, meginant koku nors būdu tai sustabdyti. Dažnai numoji ranka: laissez faire - tevyksta! Vaikštom nepasibaigiamame ratuke ir matom, kaip vienas po kito spjauna į ratuką ir pražūva... Ech, Drauge, man vis dažniau prisimena ruska patarlė apie "svietą" ir žmones.

Aš nežinau, ką švediškui atsakė draugas iš Vokietijos. Tik po metų jis vedė lietuvaitę ir mane pakvietė į vestuves. Kai grįžau iš jų su savo draugais, šie man paskaite vieną laišką, gautą iš

=====
Anglijos.

- My dear Algi! - toks buvo laiško kreipinys. - Rašau iš Anglijos, kaip matai. Tik ką pabudęs iš keisto sapno. O gal dar sapnuoji? Tikėsi ar ne, esu apvedintas. Nesijuok! Va, kaip būna "svietė". Apsigyvenau pas farmerį: dirbau bernu, o "šėnavojo" kaip sūnų. Keletą kartų su juo į miestą nuvažiavau, o porą kartų ir su jo dukra. Tėvas atlikinejo reikalus, o mužu pasiuntė į kiną. Porą kartų ją pašokdinau viename subuvime, neužmiršdamas lietuviškų bernelio papračių. Mergiotė taip sau, pagal šią žemę ne taip jau "špėtna". Bet, supranti, magneto nebuvo jai jokio. O vieną dieną tėvas nei iš šio nei iš to ir sako man:

- Rytoj važiuojat pirkti žiedų. Pas mus, sako, tokia mada: jei jau į kiną vieni du, tai ir prie altoriaus.

Nieko daugiau nėsakęs pradėjo ruošti vestuves. Viskas vyko taip nelaukėtai ir netiketai, kad man susimaišė galva. Į septyntą dieną jau sėdėjau už vestuvių stalo. Ir šiandien negaliu tikėti, kad viskas jau...

+

Yra keistų, mums svetimų papročių naujose šalyse. Yra ir daug norinčių sukurti šeimas lietuvių ir lietuvaikių. Pigi tautinė ambicija sakytu: džiauukimės, kad kitataučiai mus vertina, mūsų vyrais nepasidalina, mūsų mergaitėmis greit susižavi. Bet mes turime ir kitą ambiciją. Kiekviena lietuviška šeima šiandien yra stiprus fortas, kuris gina visos tautos egzistenciją.

Gal būt, nei vienas lietuvis, veddamas kitatautę, negalvoja išduoti savo tautos. Jis jieško savo laimės, jis sprendžia pirmon eilen asmenišką savo reikalą. Bet ar tą laimę jis randa? Meilė - tai žmogus, o žmogus išauga iš aplinkos. Lietuvis išauga kitoks nei vokietis, anglas, ispanas. Meilė mato žmogų ne visą, nes ji uždengia akis prieš daugelį nežinomųjų, kurie atsiskleidžia tik vėliau.

Būna nelaimių vedus ir saviškę, tautietę. Bet daug didesnė ir greitesnė ateina nelaimė, kai atsiveria svetimumas iš kitokios tautos charakterio ir dvasios. Net meilė šito svetimumo nepajėgia nugaleti. Gerai dar, kad apsivesta iš meilės, bet jeigu tik iš reikalo, kaip rašo anas lietuvis studentas iš Švedijos, kur gi tada tos asmeniškos laimės ieškoti? O kaip tokiu atveju su vaikais, jų lietuviškumu? Kaip su grįžimu į tėvų žemę?...

Nevesk svetimtautės, netekėk už svetimtaučio,
nes tada Tavo vaikai nebus lietuviai ir Tu į
Lietuvą nebegrįši !

LT Katal. Akcijos Centras

Žuoviem, Sinblo Draugam

(VĒLINIŲ VAKARĄ)

Rašo Juozas Mikštas

Jie ir vėl pas mane susirinko.
Rūsčios šypsenos plieno veidų
Ryžto spindulius žeria aplinkui - - -
Ko gi man taip nyku, ko graudu?

Juk jų žvilgsniai, jų žodžiai nuoširdūs
Švelniai prašo pabūti su jais.
Praeities kovų aidą išgirdus,
Eiti mindžiotais karo keliais.

Kur mirties kulkos juos pasitiko,
Kur supilta kapų daug naujų,
Kur jų vieniši bunkeriai liko,
Kur laukai nušlakstyti krauju.

Ir žengiu aš su jais, ir klajoju.
O jie rodo man savo kapus.
Šalta žemė jų kūnus užstojo,
Bet jų kraujas pabus, dar pabus!

Jis tik miegą budriai ir sapnuoja
Krašto laisvės trimitų aidus,
Ir lietuvių pulkus pražygiuojant
Pro Aušros stebūklingus Vartus.

Laisvės Varpo jam tolimi dūžiai
Neša gandą laimėtos kovos:
Nebegriš bailsios audros praūžę
Šventon žemėn laisvos Lietuvos.

Belaisvio grįžimas

André Maurois

Jei tai skaitys anas žmogus, aš tikiuosi, kad jis pasielgs kaip reikiant.

Istorija prasideda 1945 metais traukinyje, gabenančiame iš Vokietijos prancūzus karo belaisvius. Jie buvo suvargę, bet susijaudinę ir laimingi, nes žinojo, kad pagaliau po penkių atsiskyrimo metų jie grįžta atgal į savo kraštą, savo sodybas, savo šeimas.

Ne vieno jų mintyse švitėjo moters veidas. Jie galyojo apie ją - žmoną ar sužadėtinę, mylinčią, su viltimi, truputį baimingai. Ar jie ras ją dar tokią pat, ištikimą? Ką ji veikė tokį ilgą laiką, būdama viena? Ar bus galima su ja pradėti buvusį gyvenimą iš naujo?

Vagono skyriaus kampe sedėjo aukštas lieknas vyras. Jasmingas veidas ir blykčiojančios akys darė jį labiau panašų į ispaną, negu į prancūzą. Jis buvo Renas Leymarie iš pietų Prancūzijos miestelio, kuri mes vadinsime Chardeuil. Traukinys riedėjo per nakties tamsumą ir jis kalbėjosi su savo kaimynu.

"Ar jūs vedęs, Saturninai?"

"O kaip manai! Aišku - aš esu vedęs. Du metus prieš karą. Jos vardas Marta. Nori - parodysiu ją tau?"

Saturninas, linksmas mažo ūgio, ranžuotu veidu vyras, išsitraukė iš savo munduro vidinės kišenės nudevėtą, taukuotą piniginę ir išdidžiai ištiesė aptrintą fotografiją.

"Ji graži", tarė Leymarie. "Ar jūs nebijote grįžti?"

"Ar nebijau? Džiaugsmas man širdį kutena. Kodėl turėčiau bijoti?"

"Del to, kad ji graži, del to, kad ji buvo viena, del to, kad daug yra kitų vyrų."

"Jūs mane juokinate," pertraukė Saturninas. "Marta nežiūri nė į vieną vyrą. Mes buvome abu laimingi. Ir jei aš jums parodyčiau laiškus, kuriuos ji rašė man paskutinių penkerių metų bėgyje..."

"A, laišakai! Jie nieko neįrodo. Aš gaudavau puikius laiškus taip pat. Bet aš visada bijau."

"Ar jūs nesate tikras del savo žmonos?"

"O taip - aš buvau gal būt daugiau tikras, negu kas nors kitas. Mes buvome vedę šešis metus ir niekada nesukeitėme žodžio."

"Gerai, tai kodėl?.."

"Aš manau, kad toks yra mano būdas," pasakė Leymarie. "Aš esu vienas iš tų, kurie niekada negali pilnai tikėti savo laime. Aš visada jaučiau, kad Elena buvo man pergera, per daug graži, per daug inteligentiška. Ji yra išmokslinta mergaitė. Ji viską moka. Ji paliečia medžiagos gabalą - iš jos pasidaro rūbas. Ji papuošia ūkininko trobą - iš jos pasidaro rojus. Aš ir galvodavau sau, laike karo mūsų namuose gyveno pabėgėliai ir tarp jų bus buvę vyrų geresnių už mane. Gal būt užsieniečiai. Sąjungininkai. Gražiausia moteris mieste turėjo pritraukti jų akis."

"Gerai, tai kas? Jei ji myli jus..."

"O, tikriausiai. Bet ar jūs galite išsivaizduoti, ką tai reiškia būti penkerius metus vienai? Chardeuil yra ne jos, bet mano tėviškė. Ji ten neturi giminių. Pagunda turėjo būti stipri."

"Ne. Aš esu įsitikinęs, kad jūs klystate," tarė Saturninas. "Ir sakysim, jei kas nors ir atsitiko? Koks skirtumas, - jei ji jau yra užmiršusi tai? Jei tik jūs vienas esate tas, kuris jai rūpi? Klausyk, man gali pasakoti, kad Marta... gerai, aš tuojau atsakysiu, "Daugiau nei žodžio! Ji yra mano žmona; buvo karas, ji buvo viena; dabar yra taika. Mes pradėsime ten, kur mes buvome sustoję."

"Aš nesu toks," tarė Leymarie. "Jei aš sugrižęs sužinosiu, kad buvo kas nors ---"

"Ką jūs darysite - užmušite ją?"

"Ne, aš nieko nedarysiu. Nei vieno priekaišto. Aš dingsiu. Aš eisiu gyventi kur nors kitur po svetima pavarde. Aš paliksiu jai savo pinigus, savo namus - man nieko nereikia. Aš moku amato. Aš pradėsiu naują gyvenimą. Gal būt tai kvaila, bet aš esu toks: viską arba nieko."

Garvežys sušvilpė, plieno ratai trinkėjo pereidami iešmus. Vyrai nutilo.

+ + +

Tėviškas ir išmintingas Chardeuil burmistras, gavęs oficialų pranešimą, kad "enas Leymarie grįš rugpjūčio 20 dieną, nutarė nu-eiti pats ir pasakyti tai Reno žmonai iš anksto. Jis rado ją besidarbuojančią savo sodelyje.

"Visi myli jus, ponias Leymarie. Ir aš džiaugiuosi galėdamas pir-mas pranešti jums, kad jūsų vyras grįžta. Aš žinau, jūs noresite paruošti jam karališką sutikimą. Kaip visi mes, jūs gerai nevalgo-te kiekvieną dieną, bet tokia proga ----"

"Tiesa, tiesa, ponas burmistre. Aš pasiruošiu sutikti "eną. Jūs sakote dvidešimtą? Kuriuo laiku, Jūsų nuomone, jis bus čia?"

"Anksčiausiai apie pietus."

"Užtikrinu jus, aš paruošiu jam puikius pietus, ponas burmistre, - ir ačiū jums už apsilankymą."

+ + +

Dvidešimtosios rytą Elena Leymarie atsikėlė šeštą valandą ryto. Ji iš viso nemiegojo. Dieną prieš tai ji išvalė visus namus, išplo-vė grindis, nublizgino lentynas ir langų užuolaidas papuošė naujais kaspinais. Ji peržiūrėjo savo baldinius ir išsirinko šilką, kurio nebuvo dėvėjusi visą savo vienatvės laiką. Kokią suknelę apsilankyti? Anose dienose ji labiausiai mego tą su mėlynais ir baltais raštais. Bet apsilankiusi su liūdesiu ji pastebėjo, kad juosmuo kabo laisvas, taip ji buvo suplonejusi tais nedatekliaus metais. Ne, ji apsilankė juodą jos pačios pasisiūtą suknelę ir papuoš ją šviesia apykakle ir margu diržu. Paskų ji nuejo pas kirpėją sutvarkyti šukuosenos ir tą naktį ji užsidejo tinklėli, kad plaukai per naktį neišsidrai-kytų.

AUSTRALIJOS LIETUVIS

1949 m. lapkričio 7 d.

=====
 Prieš ruošdama pietus ji galvojo apie tuos patiekalus, kuriuos jis mėgdavo. Bet 1945 metais Prancūzijoje ne visko buvo galima gauti. Laimei ji laikė savo vištą ir turėjo keletą kiaušinių, o jis visada sakydavo, kad jos kepta kiaušiniene yra geriau už viską. Jis mėgo mėsą ir keptas bulves, bet ji neturėjo mėsos. Užvakar ji papjovė vištą. Šokolado pudingas? Taip, jis jį labiausiai mėgdavo, bet kur gauti šokolado? Vienas pažįstamas pasakė jai, kad gretimame miestelyje krautuvininkas parduoda šokoladą "patamsy".

"Jei aš išvažiuosiu aštuntą, devintą gal būt galesiu grįžti atgal. Aš paruošiu viską prieš išvažiuodama ir grįžus man tereikės tik virti."

Ji buvo linksma ir gero ūpo. Diena buvo puiki. Ryto saulė niekada taip šviesiai nešvietė į slenį. Dainuodama ji ruošė stalą. "Šia raudonai baltai marga staltiese buvo užtiestas stalas per mudviejų pirmuosius pietus mūsų namuose. Ružavos lėkštes su paveikslais, kurie juokindavo ją. Butelis vyno - ir prie viso to gėlės. Jis visada mėgo gėles ant stalo ir sakydavo, kad niekas kitas taip nemoka jų sudėstyti kaip aš."

Ji padarė trispalvę puokštę: baltos baltgalvės, raudonos aguonos, mėlynos rugiagėlės ir keleta avižių stiebelių. Prieš išvažiuodama iš namų ji pasiremė ant dviračio ir pro atvirą langą apžvelgė mažą kambarį. Taip, viskas buvo kaip reikia. Tiek daug iškentėjęs Renas nustebis ir nudžiugs radęs namus ir savo žmoną tiek mažai tepasikeitusių. Pro langą ji dar pasižiūrėjo į save dideliame veidrodyje. Truputį perplona, gal būt, bet dar graži ir jauna. Ji tryško laime.

+ + +

Mažas Leymarię namelis stovėjo atskirai, pačiame miestelio gale. Del to valandą vėliau tik vienas kaimynas tematė liekną, degancio mis akimis kareivį įeinant į sodelį. Akymirką jis stovėjo ten apakintas šviesos ir savo laimės, gėlių grožiu nugirdytas, klausydamasis bičių dūzgimo. Tada jis pašaukė švelniai:

"Elenut!"

Atsakymo nebuvo.

"Elenut! - Elenut!"

Išgąsdintas tylos jis priėjo arčiau. Ir pro langą jis pamatė stalą, paruoštą dviem asmenim, gėles, vyno butelį. Jis pasijuto mirtinai sužeistas ir turėjo atsiremti sienos.

"Viešpatie!" jis turbūt pagalvojo. "Ji ne viena!"

Kai Elena grįžo valandėlę vėliau, kaimynas pašaukė ją: "Aš mačiau jūsų Reną. Jis nubėgo keliu. Aš šaukiau jį, bet jis negrižo."

"Jis nubėgo? Kuria kryptimi?"

"Į Thiviers".

Ji puolė į burmistro namus, bet tas nieko nežinojo.

"Aš taip bijau, ponas burmistre. Renas yra karšto būdo, pavydus, jausmingas vyras. Jis pamatė stalą padengtą dviem. Jis negalejo žinoti, kad jam aš paruošiau taip. Mes turime rasti jį tuojau. Ponas burmistre, mes t u r i m e jį rasti. Šiaip jis gali niekada ne-

AUSTRALIJOS LIETUVIS

1949 m. lapkričio 7 d.

=====

begrižti atgal. O aš ji taip myliu!"

Burmistras pasiunte žmogų į Thiviers stotį ir užaliarmavo policiją. Bet Renas Leymarie dingo. Elena išsėdėjo visą naktį prie stalo, kur gėlės vyto vasaros šilimoje.

Praejo diena. Savaitė. Mėnuo.

Dabar yra praėję maždaug trys metai nuo tos tragiškos dienos, o ji nieko daugiau negirdėjo apie savo vyrą. Aš aprašiau šį atsitikimą, tikedamas, kad jis skaitys tai - ir sugriš.

Vertė: Juozas Almis Jūragis

Beatričė

P A S L A P T I S

Tik Tau vienam teisybę pasakysiu
 Tik Tau; o Tavo akys juodos:
 Juodų akių žvilgsny paklysti
 Aš trokštu daug labiau, negu paguodos...
 ... Kuria girdžiu iš mirštančios dienos
 kai šnibžda lūpos jos, vos-vos,
 Ir paskutinių žodį kaupia, o kartos
 Jau negyvam šešely
 Išsiraizgė
 Vardas, kažkieno.

Tik Tau vienam teisybę pasakysiu
 Tik Tau; juk Tavo vasaroj baltoj snieguolėm snigo?
 Ir Tavo rankose tiek daug ledų sulūžo?
 Delto Tau pašakysiu:
 Jei karalaitė kartais ir užmigo,
 Jei ir negirdi prakeikimo vėjų užiant...
 Truputį paskubėkim! -
 Nueisime į pačią pili,
 Ir ten...
 Tau pasakysiu jau tikrai,
 Kodėl juodų akių danguose,
 Žemė mirė.

=====

Medaus ir pieno braitas

(Ištrauka iš to paties vardo W.L. White knygos, parašytos pagal Vasilijaus Kotovo autobiografiją)

Lemtingąją birželio 22 dieną 1941 metų nacinė Vokietija, su kuria Sovietų Sąjunga buvo pasirašiusi prekybos sutartį ir draugiškumo paktą, staiga užpuolė savo naujuosius "draugus". Vokiečių armijos per tris mėnesius giliai įsiveržė į Sovietų teritoriją, paimdamos milijonus belsivių.

Vasilijaus fabrikas pasiuntė jį į Ukrainos frontą su uždaviniu išmėginti naują bombonešį. Nors Vasilijus ir buvo civilis, jis nusprendė, kad geriausias būdas iširti šio lėktuvo tinkamumą yra dalyvauti su juo tikroje orinio karo operacijose. Griždamas iš tokios misijos jis turėjo avariją ir buvo sužeistas. Greitai pasveikęs jis pranešė savo fabrikui apie bombonešio trūkumus ir tada buvo paskirtas studijuoti ir bandyti Spitfire naikintoją, gautą iš Anglijos kaip pavyzdį prieš siunčiant didesnę kiekį šių lėktuvų.

Vieną iš liūdnujų 1941 metų rudens dienų Vasilijus atvyko tarnybiniiais reikalais trumpam į apgultą Maskvą. Valdžia, prieš išvykdama į Kuibiševą, uždarė visus fabrikus ir įsakė visiems darbininkams ir kitiems, kurie nebuvo reikalingi Maskvos gynimui, evakuotis. Tačiau mieste dar buvo daug žmonių, kurie nesirūpino ir nesijaudino, kad vokiečiai jau yra visai arti. Nuo stogų jau buvo galima matyti vokiečių patrankų blykčiojimus ir miestas buvo visiškai užtemdytas. Vienintelis apšvietimas gatvėse - saugumo policijos elektros lemputės, betikrinant dokumentus.

Beeidamas visiškoje tamsoje Vasilijus staiga iš kažkur išgirdo džazo muziką. Tai buvo sukrečiantis momentas: lyg saksofonų muzika pačiu rimčiausiuoju laidotuvių momentu.

Jis stovėjo prieš pastatą, kuris prieš karą buvo teatras. Pro durų apačią skverbėsi siauras ruoželis šviesos. Šios durys buvo neužrakintos, ir Vasilijus įėjo į vidų. Scenoje grojo džazas, o salėje, iš kurios buvo išneštos kėdės, sukosi gerai apsirengusios poros. Kiekvieną patriotiniai nusiteikusį vyrą būtų supykinęs ne tik tai tas dalykas, kad žmonės linksminosi šiomis juodomis Rusijos istorijos valandomis, bet ir tai, kad tarp šokančiųjų beveik nei vieno nebuvo uniformuoto.

Tačiau po kurio laiko stebėjimo Vasilijus paklausė pats savęs, kodėl gi jis turėtų dėl to jaudintis? Pagaliau, jis dirbo sunkiai ir turėjo teisę į mažą pasilinksminimą, nežiūrint į tai, ar kiti besilinksminantieji irgi turėjo tokią pat teisę, ar ne. Jo lakūno batai ir kailiu išmuštas odinis švarkas nebuvo visiškai tinkamas apsirengimas šokiams, bet jis vistiek nusprendė pirkti bilietą.

Orkestrui begrojanč Vasilijus stovėjo stebėdamas merginas. Nejučiomis jo akys pradėjo sekti vieną, labai gracingą, apsirengusią

puikiais šilkiniais vakaro rūbais. Jos švelnūs plaukai krito ant pečių pagal naują vakarų madą. Tai buvo Galija.

Kai po šokio jis ėjo per salę prie jos, Vasilijus prisiminė tą trumpą jų susitikimą Leningrade, kai po persimetimo gatvėje keliais žodžiais ji net nepaprašė, kad jis ją palydėtų. O kitą dieną ji neatėjo į sutartus pietus. Iš tikrųjų, kaip mažai jis dabar apie ją žinojo - net jos pavardė jam buvo nežinoma. Tačiau ji pažino ją iš karto.

"Vasilijus! O gal aš matau tik vaiduoklį? Ach, koks puikus vaiduoklis! Ar tu išsivaizduoji, kad mes niekada nesame kartu šokę? Tai yra paskutinis šokis ir aš jį noriu šokti su vaiduokliu. Šį vakarą aš sunkiai dirbau ir nusipelniau tokio atlyginimo."

Pasiūpaigus šokiui Vasilijus paklausė, ar jis gali palydėti ją namo. "Žinoma," atsakė Galija.

Ji gyveno gerame bute vienoje iš pagrindinių gatvių. Tiktai įėjusi į vidų ji uždege žvakę. Vasilijus greitai permėtė žvilgsniu kambarį, kad išitikintų, jog jame nėra jokių pypkių, skustuvų, batų ar kitokių vyro žymių.

Galija pripylė stiklus. Kurį laiką jie kalbėjosi apie karą, atsitikimus, apie bet ką, bet tik ne apie save. Pagaliau Galija nutraukė:

"Nekalbėkime daugiau apie visa tai. Prisiminkime, kaip buvome prieš daugelį metų. Ir kokie mes būtumėm patenkinti, jei niekas nebūtų to suardęs... Tačiau tos praėjusios dienos priklauso mums, - taip, kaip ir ši naktis. Ji taip pat neturi būti suardyta."

Ji atsikėlė, priėjo prie Vasilijaus, viena ranka truputį pasuko jo galvą ir išalkusiai pabučiavo. Tada atsitraukė šiek tiek atgal ir pažvelgė jam giliai į akis.

Viską būtų buvę taip paprasta, jei ji būtų tik nežinoma graži moteriškė dideliame meiste karo metu su lakūnu. Tačiau Vasilijus negalėjo suprasti, kodėl ji, Galija, kuri anksčiau buvo tokia atvira su juo, dabar taip kažką slėpė.

"Galija," ištarė jis, "papasakok man viską."

Ji išipylė sau dar vieną stikliuką.

"Koks tu esi vyras?" - nusukusi veidą kalbėjo Galija. "Mergaitė tave bučiuoja, o tu nori filosofuoti."

"Tu nesi tik mergaitė. Tu esi Galija. Ir kol aš nežinosiu visko, kas yra tau atsitikę, tu negalesi man būti Galija."

Tada, dar vis nežiūrėdama į jį, ji atsigulė ant lovos prispausdama abi rankas sau prie kaktos. Jos žvilgsnis buvo įremtas į lubas. Žvakė baigė degti, o ji vis dar nepajudėjo.

Ilgą laiką ji gulėjo tamsumoje. Ji vel buvo mažoji Galija, tačiau su kažkokiu rūpesčiu - tokiu dideliu, kad net jam negalėjo papasakoti.

Pagaliau, tamsumoje, ji pradėjo kalbėti.

"1936 metais aš buvau Maskvos universitete. Savo studijas mėgau. Parašiau scenos veikaliuką, kuris buvo gerai įvertintas, o mūsų dramos būrelis norėjo jį statyti. Ir nors aš nei vieno nemylejau taip, kaip kitados tave, gyvenimas buvo geras.

Vieną naktį mano tėvas negrižo įprastu laiku iš darbo. Tuo metu buvo aišku, ką tai reiškia. Su motina sėdėjome dar ilgai po vidurnakčio. Tėvas grižo pusę keturių. Jis pasakė, kad turi pamiegoti ir norės su mumis pasikalbėti iš ryto. Bet ketvirtą valandą buvo pabelsta į duris.

Jie buvo du. Mums liepė sėdėti ramiai. Valandą laiko jie kratė išversdami viską, žiūrėdami knygas, skaitydami laiškus ir daug ką pasiimdami. Tada, pasakę tevui, kad jis turi penkias minutes laiko susidėti daiktams ir atsiveikinti, jie išėjo už durų.

Tu atsimeni mamą. Jai užėjo isterikos priepuolis. Vieną minutę ji verkė, kitą vėl spiegdama puolė prie tėvo, klausdama, ką gi tokio baisaus jis padarė. Aš negalejau to pakelti ir perėjau į savo kambarį. Tėvas įėjo paskui mane, uždarė duris ir prisitraukė mane prie savęs.

"Mieloji", sakė jis, "jei aš pakelsiu visa tai, kas yra prieš mane, tai vieną dieną grįšiu pas jus. Taveš prašau tik šio: rūpinkis savo motina. Saugok ją, prižiūrėk ją, gink ją, žiūrėk, kad ji nebadautų. Visados tai prisimink."

Tada policijos agentai atidarė duris ir ją išsivedė.

Sekančią dieną aš nuėjau pas universiteto rektorių, papasakojau, kas atsitiko ir paklausiau, ar negalečiau gauti darbo raštinėje, taip, kad besimokydama kartu galečiau išlaikyti ir motiną.

"Mes neturime jums darbo ir jūs turite tuč-tuoju apleisti universitetą," jis atsakė.

"Kodėl?"

"Todėl, kad jūsų tėvas yra liaudies priešas," - rektorius kalbėjo nežiūrėdamas man į akis.

"Tai netiesa! O pagaliau to niekas nepasakė apie mane!"

"Jūs turite dar šiandien apleisti universitetą ir nebegrižti," - pakartojo rektorius.

Tą vakarą vėl pas mus apsilankė policija. Jie pranešė, kad per tris dienas mes turime apleisti savo butą.

"Bet kur gi mes turime eiti?" - paklausė mano motina.

"Betkur už Maskvos. Jums negalima gyventi mieste."

Aš nutariau šį reikalą pagrindinai išsiaiškinti. Sekantį rytą verkdama aš sėdėjau NKVD įstaigoje. Tardytojas klausėsi, kaip aš pasakojau apie tėvą ir pagaliau apie savo darbą universitete, sakydama jam, kad kiekviena mintis mano veikale buvo parašyta ir skirta didžiajam penkmečiui.

Kai aš baigiau, jis atsilošė ir prasijuokė: "Man atrodo, kad jūs užmiršote klasių kovą. Tai yra taip pat dalis penkmečio."

"Nesuprantu," atsakiau.

"Yra daugelis, kurie nori rašyti ir nemažai tokių, kurie turi talentą. Tačiau mes norime rašytojų tikrai su švariomis biografišomis. Mes negalime leisti, kad mūsų mokytojai gaišintų laiką bemokydami tokius žmones kaip jūs."

"Tačiau kuo gi yra kaltinamas mano tėvas?" Su šiuo klausimu jo veidas iš karto pasikeitė.

AUSTRALIJOS LIETUVIS

1949m, lapkričio 7 d.

Kai aš grįžau namo, kotina man pasakė, kad man tik ką buvo skambinta telefonu. Antradienį aš turėjau eiti į tą pačią NKVD įstaigą ir pasikalbėti su tardytoju, kuris mane buvo priėmęs tą popietę. Taip pat mums buvo leista pasilikti bute darosekančias dvi savaites.

Tas tris dienas aš praleidau beklausinėdama pati save: kodėl mums dar leista pasilikti Maskvoje, kodėl tardytojas vėl nori mane matyti?

Kai aš antradienį nuėjau, jis pratarė: "Sėskite ir papasakokite viską apie save, ką tik prisimenate, pradėdama nuo pat kūdikystės".

Tai neužtruko ilgai. Ką gali papasakoti eilinė studentė? Tikėtai apie savo vaikystę, mokyklos dienas - pasakiau jam net, kad mylėjau tave - universitetą, draugus, darbą ir norus. Kai pabaigiau, jis pasakė:

"Jei aš galiu tikėti visu tuo, tai jūs turėtumėt būti labai patriotiška sovietų mergaitė."

"Tikiuosi, kad tokia esu."

"Tai mes sužinosime." Tada jis rūpestingai pasižiūrėjo į mano veidą, liepdamas pasisukti į vieną, paskui į kitą pusę. "Jūs esate graži." Jis tai pasakė ne kaip vyras moteriai, bet kaip treneris, kalbėdamas apie lenktynių arkli. Man tai nepatiko. "Žinoma," tęsė jis toliau, "jūs greičiausiai verkėte ir todėl neatrodote šiandien visai taip, kaip galetumėte atrodyti. Pailsėkite ir atėikite už trijų dienų. Taip pat atsineškite savo nuotraukų."

Pusiaukelyje į namus aš susiprotejau, ko jis gali norėti. Iš karto nutariau atsisakyti. Bet tada pagalvojau, kas gi atsitiks su mumis? Mus gali išsiųsti į kokią nors kaimą tolimojoje šiaurėje.

Mano sekančio vizito metu jis atyžiai peržiūrėjo mano atsineštas nuotraukas.

"Taip, aš neklydau sakydamas, kad jūs esate graži. Jūsų veidas yra atviras, kas irgi yra gerai. Ką jūs pasakytumėte į tai, jei pakviesčiau jus dirbti mums?"

Tam buvau pasiruošusi. Tačiau lėtai atsakiau: "Aš niekada anksčiau neišsivaizdavau savęs dirbančios NKVD!"

Jis atsilošė ir primerkdamas akis pažvelgė į mane:

"Aš prisimenu jūsų pirmąjį apsilankymą. Jūs buvote patriotiškiausia sovietų mergaitė. Tada nebuvo nieko, ko jūs negalėjote padaryti revoliucijos idejai."

"Tačiau, gal aš galiu savo patriotizmą parodyti kitokiu būdu?"

"Mes, enkavedistai, atiduodame viską už revoliucijos idėją. Jei-
gu jūs esate tikrai tokia gera patriote, kaip kad jūs sakote ir
jeigu jūs norite įrodyti, kad apkaltinimai jūsų tėvui netinka jums,
jūs darysite kaip ir mes. Jūs turite dvi dienas pasisprendimui."

Eidama namo aš galvojau apie nusižudymą. Tačiau kai pamačiau savo motiną, tai pagalvojau, kaip gi ji gyvens, jei manęs nebus. Prisiminiau ir tėvo žodžius. Ir taip aš sutikau, Vasilijau. Dabar tu žinai."

"Leningrade", pamažu pratarė Vasilijus, "tu man pasakei, kad

=====
esi ištekėjusi".

"Aš buvau."

"Už ko?"

"Už vieno enkavedisto. Aš jam sakiau, kad jis neturėtų manęs vesti, bet jis nenorėjo klausyti. Jis žinojo apie mano darbą, bet sakė, kad jo meilė yra tokia didelė, kad jam tas nieko nereiškia. Ir tai buvo teisybė. Blogiausiai buvo, kad savo širdies gilumoje jis buvo taurus žmogus ir netinkamas tam visam reikalui. Tačiau kaip ten bebuvo, po kurio laiko, kai mes vedem, jis pradėjo tiesiog nebepernešti, kai aš būdavau su kitais vyrais - net jeigu tik-tai pietaudavau. Bet, savaime suprantama, tu žinai, Vasilijau, kad mano darbas nebuvo vien tik pietauti su jais."

"Kur jis yra dabar?"

"Jis miręs, Vasilijau," atsakė Galija.

"Kaip?"

"Jis pradėjo blogai dirbti ir karčiai šbektėti. kažkas apie tai pranešė viršininkams. Jį sušaudė."

"Koks yra tavo darbas šiuo metu?" - paklausė Vasilijus.

"Keletas žmonių buvo sušaudyti mano dėka," ji pasakė po ilgo tylėjimo.

"Taip, Vasilijau," pratarė ji dar po kurio laiko, "dabar tu žinai visą istoriją tos mokyklos mergaitės, kuri su tavimi sapnavo, kad kurią nors dieną ji sužinos žmogaus širdies paslaptį taip gerai, kad galės rašyti puikius veikalus, kurie turėtų padėti revoliucijos idėjai. Ir dabar, kai tu žinai, aš noriu, kad tu išeitum. Ach, mylimas Vasilijau, eik ir nebegrižk daugiau niekad, niekad..."

Lauke jau brėško. Nakties metu buvo snigę ir sniegas apdenge stogus, kaminus, net jų numylėtos Maskvos Kremliaus sienas. Minkšta balta antklodė, užklojanti visus bjaurius daiktus...

Iš anglų kalbos laisvai vertė Aitvaras

M U S Ų B I Č I U L I A M S
=====

Antrojo pasaulinio karo įvykiai išskleidė mūsų idėjinius bičiulius visuose žemės kraštuose. Paskutinių metų emigracija iš Vakarų Europos dar labiau šį išblaškymą padidino. Adresai nuolat keitėsi ir dabar sunku reikalingus žmones susirasti. Iki grįšime į laisvąją Lietuvą, kada ji bus išvaduota iš rusiškai-bolševikinės priespaudos, noretume palaikyti tarpusavius ryšius.

Todel prašome visus mūsų bičiulius, gyvenančius Pietų ir Šiaurės Amerikoje, Didžiojoje Britanijoje, Australijoje, Vakarų Europoje ir kitur, neatidėliojant pranešti savo tikslus adresus Dr. Kaziui Griniui, 7201 So. May Street, Chicago, Ill., USA.

1949.X.2 d. (Pasirašė:) Dr. Kazys Grinius, Dr. Juozas Gudauskas, Adv. Jonas Kutra, Adv. Liudas Šmulskštys, Inž. Aleksandras Tornau.

=====

"MUSŲ KRAŠTŲ NEPRIKLAUSOMYBĖ YRA TIK LAIKO, BET NE ESMĖS KLAUSIMAS"

=====

(Mūsų korespondento Vokietijoje V. Indrajaus pasikalbėjimas su Latvijos ministriu p. Zarinš)

Spalio 13 d. į Vokietijos amer. zoną atvyko Latvijos Respublikos nepaprastas pasiuntinys ir įgaliotas ministeris D. Britanijai J. E. Karlis Z a r i n š, kuris čia viešės iki spalio 27 d. Ponas ministeris yra drauge ir Latvijos diplomatijos užsienyje šefas. Jau iš seniau jis žinomas mums kaip didelis Lietuvos bičiulis ir Lietuvos-Latvijos bendradarbiavimo šalininkas. Ministeris maloniai sutiko priimti mūsų laikraščio bendradarbį, padėjo už jam pareikštus lietuvių spaudos tremtyje atstovo sveikinimus ir ta proga pasidalijo kai kuriomis mintimis.

- Tamstos, Pone Ministeri, šios kelionės Amer. zonoje Vokietijoje tikslas?

- Arčiau pažinti tą latvių tautos dalį, kuri šiandien dar tebe gyvena stovyklose. Noriu juos matyti, sutikti ir iš arčiau pasišnekėti. Tai atlieku, kaip Tamsta matai, lankydamas stovyklas.

- Mums idomu būtų ką nors išgirsti apie latvių tautos rezistencinį judėjimą ir jos kovą prieš okupantus.

- Yra tikrų žinių, kad laikinai pavergtosios latvių tautos rezistencija egzistuoja, nors smulkmenų ir rečiau gaunama. Malonu konstatuoti faktą, kad ten latviai dirba drauge su lietuviais ir kitomis pavergtomis Rytų Europos tautomis.

- Kokią respektą Tamstai ir kitiems Pabaltijo valstybių pasiuntiniams teikia Didžiosios Britanijos vyriausybė?

- Anglai yra garbinga tauta. Jie laiko savo pažadus ir drauge mano, kad ir kitos tautos yra tokios garbingos. Tokiu būdu jie ilgesnį laiką tikėjo ir SSSR gerais norais. Deja, ne tokie pat garbingi bolševikai. Atėjo laikas, ir anglai pakeitė savo nuomonę apie juos. Kas liečia mus, Pabaltijo valstybių pasiuntinius, mums teikiamas lygiai toks pat respektas kaip prieš šį karą. Vadinasi, turime visas diplomatų teises ir privilegijas.

- Lietuvių visuomenei būtų malonu patirti, ką šiandien Tamsta ir kiti Pabaltijo valstybių reprezentantai darote dėl savo kraštų laisvės reikalu?

- Didžiausias darbas, kurį šiandien mes atliekame, yra teisinga informacija pasauliui apie dabartinį gyvenimą mūsų kraštuose. Tos informacinės medžiagos mes patiekiame labai gausiai - ne kilogramais, bet pūdais. Tokiu tai būdu Vakarų kraštai sužino apie tai, kas vyksta okupuotame Pabaltyje.

- Ar dabartinėmis aplinkybėmis galima tikėti, kad galės atsikurti Nepriklausoma Latvija ir kiti Pabaltijo kraštai?

- Taip. Šiandieną dar nieko ypatingai linksmesnio pasakyti negaliu. Tačiau galiu pareikšti, kad laikas smarkiai veikia mūsų naujai ir todėl mūsų kraštų nepriklausomybė yra tik laiko, bet ne esmės klausimas.

- Ar palaikote ryšius su Lietuvos ir Estijos diplomatais ir ar

AUSTRALIJOS LIETUVIS

1949 m. lapkričio 7 d.

=====
 Šių trijų kraštų diplomatinė akcija yra suderinta?

- Taip. Esame trys broliai ir dirbame drauge, sutartinai. Dažnai, kur tai reikalinga, rašome ir bendrus memorandumus. Glaudūs mano ryšiai yra su Lietuvos nepaprastu pasiuntiniu ir įgaliotu ministriu Ponu Balučiu. Su juo drauge balandžio mėnesį lankėme britų zonos stovyklas. Šiuo metu aplinkybės neleido jam drauge vykti. Tačiau aš atvežiau ir čia perduodu Lietuvos Ministerio nuoširdžiausius sveikinimus visiems lietuviams, kuriuos ir prašau perduoti.

Bėga kaip nuo maro

(Mūsų bendradarbio Vokietijoje A. Vytenio raportažas)

Didėjančios bėglių srovės nuo raudonojo teroro jau pradeda nepakeliamai atsiliepti Vakarų Vokietijos viešajam ūkiui. Grasinimai, kad pabėgėliai bus gražinami atgal, antplūdžio nesustabdė. Įkurtoji Pabėgėlių reikalams Ministerija neturi pakankamai priemonių juos aprūpinti. Abejose zonose, nuo Luebecko iki Passau tūkstančiai alkanių bėglių su mažais vaikais apgulę perpildytus lagerius, laukia pagalbos. Visų zonos pasieniu bėgliai, neturedami kur prisiglausti, pamiškėse kasasi žemeje olas ir ten ruošiasi žiemavoti. "Die Welt" korespondentas aplankęs prie Uelzeno miške žemėn išikasusius bėglius pasakoja pasibaisėtinus vaizdus. "Aš geriau čia mirsiu, ne kad grįšiu į komunistų rojų," - verkdamas skundžiasi keturių mažamečių vaikų motina, oloje skarmalais ir rudens lapais dangstydamą valgyt prašančius ir verkiančius vaikus. Ji jau šešios savaitės toje oloje badmiriauja. Tokių tūkstančiai. Kiek geriau tiems, kurie be mažų vaikų. Jie, nežiūredami jokių draudimų, veržiasi gilyn į Vakarų Vokietiją ir šitais miestų griuvėsiuose. Kaip praneša ministeris pabėgėlių reikalams Albertz, marionetinę Rytų Vokietijos vyriausybę sudarius, bėglių srovė iš rytų dar padidėjo. Vien tik prie Uelzeno atsiranda 600 - 700 bėglių kas dieną. Rytų Vokietijoje badas ir teroras ima viršyti žmogaus vaizduotę. Rytprūsių padetį dar komplikuoja ten atsiradę ukrainiečių ir gudų partizanai. Kaip į Švediją iš ten atbėgantieji pasakoja, partizanų mases sudaro ukrainiečiai ir gudai į Rytprūsius atkelti ir nepatenkinti bolševišku režimu. Švedijon bėga ir vokiečiai ir lenkai ir ukrainiečiai su gudais. Jie Švediją pasiekia per pietų provinciją Schonen. Nuo spalio 14 d. Švedijos krantų apsaugos policija yra liarmo štovyje, kad apsisaugotų nuo pabėgėlių, kurių vis didėjančios masės pradėjo veržtis į Švediją. Tačiau prieš tą datą atbėgusieji negražinami. Tai paaiškina tu, kad atbėgusieji su savo mažais laiveliais, dėl blogo jūroje oro, atgal grįždami vistic. Sovietų Sąjungos valdomų krantų nepasiektų. Tomis pačiomis pabėgėlių žiniomis, Rytprūsiuose - Alelensteino vaivadijoje iš buvusių 1,3 mil. gyventojų dabar beliko tik apie 0,5 mil. Kiti 800.000 išgabenti į Sibirą, sedi koncentracijos lageriuose ar iššudyti. Dalis išbegiojusi į užsienius. Kraštas dir-

vonuoja. Apleistos sodybos esanti gera užveja partizanams. Žydų pabėgėliai praneša, kad jų padėtis Sovietų Sąjungoje nei kiek ne geresnė. Iš vakarų Ukrainos ir iš Baltgudijos, jų pranešimu, visi žydai, kurie turi giminių ar pažįstamų Anglijoje ir Amerikoje, tremiami į Sibirą. Žydai bėga į Lenkiją, o iš ten taiko į vakarus. Bolševikams sunku susigaudyti Rytų Vokietijoje dar ir dėl to, kad paskirti pareigūnai dažnai, viską metę, bėga į Vakarus. Todėl vyksta nuolatinis valdininkų keitimasis. Leipzigo policijos viršininko parėdymu, visi liaudies milicininkai, kurie turi pažinčių Vakarų Vokietijoje ir Vakarų Berlyne, turi būti iš tarnybos atleisti. Bet komunistiška propaganda varoma toliau. Bolševikų kareiviai, kurie dalyvauja propagandinės filmos "Kova dėl Berlyno" pastatyme, elgiasi visai taip, kaip jie elgėsi Vokietiją užimant. Berlyno laikraštis "Abend" praneša, kad prie pat kareivinių Gross-Glieneck, kur tie kareiviai stovyklauja, iki šiol jau rasta vienuolika moterų lavonų. Nustatyta, kad jos visos prieš nužudant buvo išprievartautos. Bolševikai visur elgiasi taip, tarytum pasaulis jų niekšybių nemato. Ąndai, gruodžio 21 d. Stalinui sukanka 70 metų. Tų sukaktuvių proga komunistų partija ragina visus, "kas myli teisingumą ir kovoja prieš žmonijos prispaudėjus", siųsti draugui Stalinui dovaneles!

Juozas Mikštas

S V E T I M U O S E U O S T U O S E

Net sapnais sotus miegas
Rasomis išsilaistė.

Beatričė

O dienos bėga, o nelaukia;
Brangiausios, prasmingiausios die-
(nos.
Kažkas kažkur vilioja, šaukia,
Deja, esi vis vienui vienas.

Tikrai, neturime mes nieko,
Kas širdį džiugintų, kas guostų.
Jaunystę praeity paliekam,
Pasiekę svetimus mums uostus.

Čia kuriame graudžias legendas
Apie tą pasakišką šalį,
Kurios, kaip laimės pasigendam,
Be savo židinių sušalę.

Tačiau mes niekad neprarasim
Troškimo didelio - gyventi.
Ir daug ką nevilty užkasę,
Svajojam apie džiaugsmo šventę.

Gelmė šviesių, skaidrių svajonių
Tegu suvysto juodą mintį.
Ir nemielių dienų kelionėj,
Kažin, ar verta nusiminti.

Yallourn, 1949.VI.21.

Gervazas Maukelė

Rytas palapinių „kempėje“

Donelaitiškai

Jau saulelė vėl atkopardama budino "kempę",
 Ir šaltos nakties triūsus pargriaudama juokės.
 Vėjas su smėliu tuo' ščyrai siusti pagavo
 Ir kelias palapines čystai nudraskė.
 Tūls' kaip būrs' su sopagais guminiiais iš lovos ritas,
 Ir tuoj didįjį džino butelį užsiverčia.
 O paskui taip baisiai dūkti ir bliuznyt pagavo,
 Kad vorai su skorpionais į plyšius lindo,
 Katės irgi šunes į pašalius cypdami dūmė,
 Irgi muses čiaudėdamos viežlybai stipo.
 Jis gi, kaip koks drimelis, į darbą nesiruošė eiti.
 Ir tokiam blōzniui kumščiu į dantis rėžęs,
 Chebrą pas save ant česnių viliojo,
 Vėl kaip maišas pelų sudribęs ant lovos.

Ak, kur dingot jūs tos viežlybos gadynėlės,
 Kai dar viski, brendės, plonko irgi nepažinom,
 Bet, kaip tink' dypams, pašikakindami samagonu,
 Šlovinom skūpą UNRR'ą ir mėgom pūstai leisti česą,
 Dribsniais kūdais ir milteliais prikimšdami pilvą.
 Egi dabar, želėk Dieve, kaip glūpai prisisiurbę,
 Kirka beigi spatu atsargiai žemę pabade,
 Likome kūno ir dvasios apkiautusiais liurbiais.
 Ak, dypuk, mokėk tu dabar pasikakint
 "Milkšaiiku" saldžiu bei keptais pamidorais,
 Irgi "aiskrymą" prie "cup of tee" vis kaštavoki -
 Ir be tų velniškų trunkų dantis čia išbarstysi.

Mr. ILGAAUSIO RAPORTAŽAS IŠ "TĖVYNĖS BALSO"

"Tėvynės Balso" Nr.1 Mr. Ilgausis aptiko tokią dėmesio vertą faktą: "1947 metais iš Gross-Hesseppo atovyklos į Australiją emigravo Alfonsas Špulevičius. Jam buvo pažadėtas darbas fabrike.Kupinas vilties ir energijos, jis vyko į tą tolimą šalį ieškoti laimės. Jis nusipirko nei automobilio nei motociklo, neišsigijo net paprasčiausio dviračio (nors be ratų.Mr.Ilg.). Neturi Alfonsas Špulevičius nei plunksnakočio su rašalu.

"Vietoj pažadėtojo darbo fabrike - rašo Špulevičius, - mane kartu su grupe kitų perkeltųjų asmenų nusiuntė į dykumą apdirbti vadinamosios pilkosios anglies. Gyvanemae palapinėse.Kasdieną keliolika žmonių žūna del sunkių klimatinių sąlygų, nuo gyvačių ir skorpionų įkandimo... Mes žuvę žmonės. Užtarimo neturime kur ieškoti...Mirtis nuo bado, gyvačių ir skorpionų įkandimo". Gelbėkite,kas turi sielą!

XXX
 X ENGLISH SECTION X
 XXX

SEVENTEEN DAYS INSIDE RED GERMANY

(Continued)

I had chosen to go to Leipzig on a local train which stopped at every station, but I had not bargained on spending all day on a seventy-mile trip. The Russians have removed most of Eastern Germany's railway equipment, including 5500 miles of tracks, as part of the £2,500,000,000 worth of reparations they have taken out of their zone.

I stayed in Leipzig for several days with an old school friend, Erik, who is in the SED (Socialist Unity Party) as a cover for his anti-Communist work. Less than 100 miles to the north the drama of Berlin was being played to the tense galleries of the world. While the Berliners were getting angry to the point of violent demonstrations, the Leipzigers had no such means of showing their feelings. But angry they were, with a collective exasperation that was depressing to watch.

Outside the newspaper office, the kiosks, the buildings of the SED, they stood in mute gatherings, reading the newspapers. When they had finished with the flimflam of Communist phraseology, the garbled news, the mendacious editorials, their weary faces showed as much as words could tell. But physiognomy being as yet no ground for arrest in the Soviet zone, the wretched secret policemen stood by, powerless.

In the street of Leipzig I was struck again by the predominance of women - there are fourteen women to ten men in the Soviet zone. I saw them in police uniforms, as street-car drivers and garbage collectors, grubbing in the debris, sorting out bricks and cleaning them carefully, piece by piece.

Most of the bricks were being carted away in little handcarts, with one woman pushing and another pulling. But in one area I found whole families loading bricks on ox-carts and horse-drawn vehicles. They turned out to be refugees from East Prussia, who had been settled on an estate which had recently been broken up.

I asked what they were doing with these bricks, and a boy said they were building a house. "And where do you live now?" I asked.

"In a stable," was his reply.

The next day I saw some of the conditions in which many of these settlers live. Any German Communist will tell you about the great achievements of the land reform - that 7,500,000 acres of land expropriated from 8400 owners - including 1600 Nazi criminals -

=====

have been distributed among 500,000 farmers. These are impressive figures, but behind them lie the dismal realities of farms that are much too small, of families living in stables and mud huts, of no machinery, no tools, no fertiliser.

The big estates, efficient and scientifically run grain or sugar factories, have given way to uneconomical small units. Their historical castles and great manor houses are being pulled down - "to do away with these seats of the militaristic spirit."

In Saxony alone, 1300 buildings, many dating back 300 years, have been destroyed or are in the process of being wrecked. As one settler said: "We used the library and the antique furniture as firewood. But why pull down the building? It sheltered seventeen families, and now we've got to live in these draughty huts knocked together from the oak panelling of the old manor house."

At breakfast next morning I noticed, the same as during previous meals, that there seemed to be no great shortage of food in Erik's home. I asked about this, and Erik's wife explained, a little shamefaced, that as a government official and member of the SED Erik was entitled to extra rations.

The "normal consumer" in the Soviet zone receives a ration of bread - eighteen pounds a month - potatoes - twelve pounds - and sugar - one pound five ounces. Theoretically he is also entitled to one pound of meat and ten ounces of fat, but this ration is rarely honored. If he is lucky, he is allotted some sugar and cheese instead. Then there is a small ration of prepared cereals such as macaroni, and two pounds of jam made largely of sugar beets and other roots. Milk, eggs, and fish are issued irregularly, and then only to limited groups of consumers. With an average of 1250 calories a day, against about 2200 in the British-American zone, the Russian zone of Germany is the worst fed in Europe today.

(to be continued)

EXPLANATIONS - P A A I Š K I N I M A I

(Tarimas skliausteliuose duodamas tik orientacijai)

To choose (čūz) - pasirinkti

local train - vietinis susiekimo traukinys, "bumelcūgas"

I had not bargained - "aš nebuvau išsilygęs" = nenumačiau (vok. - ich hatte es nicht in Kauf genommen.

to spend all day long - praleisti ištisą dieną

to remove (rymūv) - pašalinti

equipment - įrengimas; -mai

including 1 lb. of butter - įskaitant ir vieną svarą sviesto

tracks - bėgiai

the cover - priedanga

school friend - mokyklos draugas

the drama is being played - vaidinama drama, drama vyksta

tense - siauras
while... - tuo tarpu kai
to get angry - supykti
violent demonstration - smarki, ižužusi demonstracija
to have such means - tureti tokias priemones
collective exasperation (kolektiv egzesperėšn) - visuotinas, kolektyvinis kartėlis, pasipiktinimas
it is depressing - tai slegia
mute gathering - tylus susirinkimas = tyli minia, krūva
the flimflam - išpūstas niekas:
flimsy - plonas, menkas
the flam - melas, suktybė, "švindelis"
to garble - sužaloti; sujaukti; pagal reikalą sudaryti (pav., sukombinuoti žinias)
mendacious editorial (mendašjus editoriel) - melų "prikimštas" vedamasis straipsnis
weary - nuvargęs; nuobodus
to show - rodyti
physiognomy (fiziŏnomy) - veido išraiška
as yet - kol kas dar
ground - žemė; pagrindas
the wretched secret policeman - vargšas slaptosios policijos valdininkas
to stand by - stovėti šalimais; padėti kam nors
powerless - be galios, jegos; bejegis
I was struck - aš buvau pritrenktas, priblokštas, nustebintas
street-car driver - taksi šoferis
garbage collector - sąšlavų rinkėjas; šlavikas
to grab (grab) - graibyti, kapstyti; ravėti
the debris - griuvėsiai
to sort out - išrūšiuoti
piece by piece - kiekvieną gabalą
to cart away - šalin vežti
handcart - tačka
push - pull - stumti - traukti
to find, found, found - rasti
to load - krauti
oxcart - jaučių vežimas
horse-drawn vehicle - arklio traukiama važiuojamoji priemonė; arklinis vežimas
to turn out to be - pasirodyti besant; paaiškėti esant tuo ir tuo
estate (estet) - dvaras
to break, broke, broken up - nugriauti
recently (rysently) - neseniai
stable (stėbl) - tvartas
conditions (kondišns) - sąlygos
achievement - "atsiekimas", psekė, rezultatas
to expropriate (eksprŏpriėt) - nusavinti
to distribute - išdalinti

=====

an impressive figure - išpūdingas skaičius, figūra
to lie - gulėti
dismal reality - šiurpi, liūdna realybė
mud hut - drebtinė trobelė
tool - įrankis
fertiliser - dirbtinė trąša
efficient run sugar factory - produktingai, vykusiai vedamas cuk-
raus fabrikas
scientifically (saientifikalų) - moksliskai, pagal mokslo reikala-
vumus

small mut - mažas dalinys, vienetas
to give way - duoti kelią, užleisti vietą
manor house - dvaro rūmas
to pull down - griauti, plėšti žemyn (tarm.)
to do away with these seats of that spirit - panaikinti šitos dva-
sios tvirtoves, lopšius
to date back 300 years - būti prieš 300 metų statytam; senumas sie-
kia 300 metų

to destroy - sunaikinti
to be in the process of being wrecked - yra belūžta, begriūva
antique furniture (entyk fiorničer) - senoviniai baldai
firewood - malkos (kurui)
to shelter 17 families - suteikti pastogę 17-ai šeimų
the shelter - pastogė
draughty (darftų) - skersvėjo pilnas, su skersvėju
oak penelling - ažuoliniai apmušalai; ažuolinėmis lentelėmis iš-
klotos namo dalys; peros

to notice (nōtis) - pastebėti
previous (pryvious) - ankstyvesnis
there seemed to be - atrodė esą
shortage (šortedž) - trūkumas
shamefaced (šėmfėsd) - susigėdusiai, susigėdusiu veidu
to be entitled to - turėti teisę į ką nors
normal consumer - normalinis vartotojas
to receive (risyv) - gauti
this ration is rarely honored - šitas davinys retai gaunamas, ski-
riamas

lucky - laimingas, turįs laimės
he is lucky - jam sekasi
he is alloted - jam skiriama
instead of bread - vietoj duonos
prepared cereals - pagaminti, perdirbti javai = miltų gaminiai
("Naehrmittel")

made largely of something - pagaminti daugiausia iš ko nors
limited group - aprežta, apribota grupė
worst fed - blogiausiai maitinama

URANIUM DISCOVERY IN CZECHOSLOVAKIA

(Uranijaus radinys Čekoslovakijoje)

P A R I S, October 30. - AAP. - The Free Czechoslovak Council in Paris yesterday announced that uranium deposits "twenty times more important than Canada's" had been discovered recently near Pribram, about 40 miles south-west of Prague, where Russians supervising mining of the ore.

The council added that the real reason behind the expulsion from Prague on Thursday of the French Military Attache (col. Georges Heliot) was because he had samples of Pribram uranium ore in his diplomatic bag.

Col. Heliot and his assistant, Marcel Salabert, were ordered to leave Czechoslovakia within 12 hours on Friday in a Czech Foreign Office note to the French Embassy.

The note added that a former employe of the French embassy, Gervais Garcette and two Czechs, Gustav Maran and Oldrich Adamek, were under arrest.

EXPLANATIONS

The Free Czechoslovak Council - Laisvos Čekoslovakijos Taryba
to announce (enauns) - paskelbti, pranešti
more important - svarbesnis
deposit - indėlis
uranium deposits - uranijaus klodai
to discover - atrasti
to supervise (supervais) - prižiūrėti
the ore - kasykla, gysla
to add (ed) - pridėti, pridurti
real reason (ryl ryzn) - tikroji priežastis
expulsion (ekspulšn) - išvarymas
the sample - pavyzdys
diplomatic bag - diplomato portfelis
the assistant - padėjėjas
to be ordered - gauti įsakymą
the French Embassy - prancūzų pasiuntinybė
to be under arrest - būti areštuotam

Lilly: "My brother invented a smokeless tobacco."

Lucy: "How does he make it smokeless?"

Lilly: "He chews it".

to invent - išrasti
smokeless - bedūmis
tobacco - tabakas
to chew (čū) - kramtyti

JOKES BEHIND THE IRON CURTAIN

COMRADE STALIN was celebrating "politeness week" and called all Party members to the Red Square to tell them about it. Suddenly, in the midst of his speech, a sneeze was heard.

"Who sneezed?" asked the dictator.

Nobody replied.

"All right," said Stalin to the Chief of the Secret Police, "Shoot everyone in the first row."

When this was done, Stalin asked again: "Who sneezed?". Still there was no reply. "Shoot everyone in the second row," commanded the dictator.

When the smell of the gunpowder had cleared away, a man stepped forward from the third row. "Comrade Stalin," he stammered, "it... it was I who sneezed."

"Ah," said Stalin genially, "bless you!"

And the meeting went on.

E X P L A N A T I O N S

Politeness week (polaitnes uyk) - mandagumo savaitė

to celebrate (selebrėi) - švesti, apvaikščioti

to call to the square - sušaukti į aikštę

party member - partijos narys

in the midst - vidury

speech (spyč) - kalba, prakalba

the sneeze (snyz) - nusičiaudejimas

to sneeze - čiaudėti

nobody replied (nōbody ryplaid) - niekas neatsakė

to shoot (šūt) - šauti, nušauti

first row (fiorst rou) - pirma eilė, greta

still there was no reply - vis dar nebuvo atsako

to command - komanduoti, įsakyti

the smell - kvapas

gunpowder - parakas

to clear away (klyr euei) - išsisklaidyti

to step - žengti

to step forward - išeiti pirmyn

to stammer (stemer) - mikčioti

genially (dženiały) - maloniai

bless you - į sveikatą

to bless - laiminti

to go on - tęsti, vykti toliau

A TEACHER in Moscow the other day distributed new photographs of Stalin and suggested to his pupils that they should pin them on their walls in the evening.

The next day all but Ivan reported that this had been done.

"Why did you not obey," the teacher asked Ivan. "Do you not love our leader Stalin?"

"Oh yes," answered the boy, "but I could not hang the picture on the wall because we have no wall. Our family lives in the centre of the room."

EXPLANATIONS

the other day - neseniai, anądien
to distribute (distribjut) - platinti
to suggest to someone - kam nors pasiūlyti, įkalbėti
to pin - prisegti su segtuku, "knopke"
the next day - sekanti diena
all but John - visi išskyrus Joną, visi be Jono
to report - pranešti, atreportuoti
to obey - klausyti, paklusti
in the centre of the room - (pačiame) kambario viduryje

Redakcijos prieraišas: Rusų okupacijos metu Lietuvoje nuolat girdėdavome išsireiškimus "žil-ploščad" - gyvenamas plotas. Šitas žodis reiškia ne gyvenamą butą, bet tam tikrą kambario dalį, kurią užima šeima ar atskiras asmuo kambaryje. Šis "žil-ploščad" gali būti ir padarytas iš lentų palubėje. "plotas" - lentyna. Vakarų Europos žmogui tai, tiesą sakant, nėra suprantama sąvoka, reikia pačiam pamatyti.

SIX ANARCHISTS KILLED

MADRID, November 1. - Six anarchists terrorists and a policeman were shot dead in a clash at Barcelona last night. Fifteen men were arrested. Police claim that the men were members of a band which came from France, where exiled Spanish anarchists are said to have given them arms and explosives.

EXPLANATIONS

the anarchist - anarchistas
to kill - nužudyti, užmušti
the terrorist - teroristas
were shot dead - buvo nušauti
the clash - "susidūrimas"
to claim - tvirtinti, pareikšti
the band - banda
to exile - būti egzilyje
the arms - ginklai
the explosives - sprogmėnys

=====

L I E T U V A

LIETUVOS MOKYTOJAI NEPRISITAIKO

Lietuvos mokytojai verčiami dėstyti savo dalykus pagal bolševikų materialistinės pasaulėžiūros metodus. Ypač šiuo atveju griežti reikalavimai tenka gamtos ir biologijos mokytojams. Kad šie nenori paklusti partijai matyt iš šios "Tiesos" korespondencijos:

"Redakcijoje gautame laiške buvo nusiskundžiama, kad Jurbarko suaugusių progimnazijos gamtos mokytoja Pilkauskienė blogai dėsto jai pavestą dalyką. LKP(b) Jurbarko apskrities komiteto sekretorius drg. Bujanauskas (tikrai koks nors nemokša. Red.), atsakydamas į "Tiesos" užklausimą, praneša, kad patikrinus laiške iškelti faktai pasitvirtino. Mokytoja Pilkauskienė dėl netinkamo dėstymo buvo išpėta, tačiau ji nereagavo į duotus nurodymus ir todėl iš mokytojos pareigų atleista."

PINIGINIAI MOKESČIAI KOLCHOZININKAMS.

Kaip skelbia "Tiesa", įstodami į kolchozus Lietuvos ūkininkai turi dar sumokėti stojamuosius mokesčius, kurių nesumokėję nesą priimami. "Tuo pačiu metu turi būti suvisuomeninti arkliai, žemės ūkio inventorius, ūkiniai pastatai, sėklos, pašaras. Suvisuomeninant priimtasis turtas yra kolūkio nuosavybė, šio turto šeimininkas yra tik kolūkis, daugiau niekas".

RAŠYTOJAS PAUKŠTELIS APIE "KRAUJAČIULPIUS" Buožes

Nelengva lietuviui rašytojui Sovietinėje Lietuvoje išiteikti valdžiai. Vienok tai pavyko visu 100% įvykdyti "buržuaziniam" J. Paukšteliui, kurio naujas veikalas "Audra Ateina" buvo pastatytas Panevėžio teatre, o vėliau, kaip labai "pavyzdingas", parodytas ir Vilniuje. "Tiesa" šį veikalą taip apibūdina:

"Autorius J. Paukštelis pasirinko nors ir ne naują, tačiau nūdieniam gyvenime aktualią temą - klasių kovą buržuazinėje Lietuvoje, ryškiai parodydamas buožijos veidą, iškeldamas komunistų partijos vaidmenį vadovaujant darbo žmonių kovai prieš išnaudotojus... Toliau: - "Pjesės autorius drąsiai parodo bjaurų buožinį išnaudojimą, atidengia skaudžias buržuazinės santvarkos piktžaisdes. Buožė Kajetonas Bartkus - tai vienas iš tų kraujačiulpių buožių, kuriems niekas nerūpi, išskyrus nepašotinamą norą turtėti svetimą sąskaita. Autorius teisingai pabrėžia buržuazinės santvarkos nerąšytą įstatymą - "žmogus žmogui - vilkas". Kaip iš recenzijos matyti, J. Paukštelis šioje pjesėje pasistengė visiškai sukommunistinti 1936 m. Suvalkijos ūkininkų judėjimą, kurį, kaip žinome, organizavo ir vykdė beveik išimtinai Suvalkijos "buožes".

LIETUVIAI PASAULYJE

DR. KAZIO GRINIAUS ATSIŠAUKIMAS

Buvęs Lietuvos Respublikos Prezidentas, Dr. Kazys Grinius, Visuotinio Amerikos Lietuvių Kongreso, kuris vyksta lapkričio 4, 5 ir 6 dienomis New Yorke, proga išleido atsišaukimą į pasaulio lietuvius, ragindamas petis į petį jungti visas jėgas už Tėvynės laisvę.

Apie šio kongreso padarytus žygius pranešime vėlesniuose AL numeruose.

AL Redakcija, savo ir skaitytojų vardu, pasveikino Kongresą telegrama, palinkėdama jam sėkmingo darbo.

PROFESINĖS SAJUNGOS MEMORANDUMAS

Lietuvių Tremtinių Darbininkų ir Amatininkų Profesinės Sąjungos Centro valdyba neseniai pasiuntė Tarptautinei Profesinių Sąjungų vadovybai memorandumą, kuriame nušviečiamos labai sunkios dabartinės Lietuvos žmonių gyvenimo aplinkybės. Memorandume nurodoma, kad vien tik II-sios bolševikų okupacijos metu areštuotųjų Lietuvos žmonių skaičius yra pasiekęs mažiau 100.000, gi šešių masinių deportacijų metu išgabenta apie 400.000. Toliau nurodoma, kokiomis žiauriomis priemonėmis yra atliekamas suimtųjų tardymas bei kankinimas. Ypatingais pavyzdžiais atkreipiamas faktas į senelių, ligonių, moterų ir vaikų deportaciją.

Memorandumo autoriai pabaigoje apkaltina SSSR sulaužius jos pačios pasirašytą konvenciją dėl genocido ir nežmonišku naikinimu okupuoto krašto gyventojų tikslu jų kolonizuoti. Tarptautinė Profesinių Sąjungų vadovybė prašoma: Neatidėliotinai daryti žygių, kad į Lietuvą būtų pasiųsta tarptautinė komisija su tikslu ištirti padėtį pavergtame krašte ir 2. Kviesti tarptautinę, profesiniai organizuotą darbininkiją pakelti balsą prieš bolševikų vykdomą lietuvių tautos naikinimą, intervenuojant savas vyriausybes, žadinant visuomenės sąžinę protestui prieš XX amžiuje vykdomas baisenybes.

Memorandumą pasirašė: K. Dauginis, S. Skorupskas, A. Kerelis, J. Mašiotas ir V. Macutkevičius.

APRŪPINA LIUDIJIM AIS SKAUTUS

Tarptautinio Skautų Biuro atstovas DP skautams Vokietijoje Mr. J. R. Monnet aprūpina tremtinius skautus specialiais TSB išduotais liudijimais anglų kalba. Tokiu būdu tremtiniai skautai oficialiai padaromi ir Pasaulinės Skautų Rolijos nariais.

SUNKINA KUNIGŲ EMIGRACIJA

Ligšiolinė kunigų emigracija į JAV nebuvo lengva. Tik mažam katalikų dvasininkų skaičiui pavyko nugaleti didžiules kliūtis ir patekti į JAV. Dabar patiriama, kad kai kurios Amerikos katalikų įstaigos Vokietijoje kreipės į JAV konsulatą, prašydamos uždrausti

=====

kunigams emigruoti pagal darbo sutartis, sudarytas tiesiog per DP komisiją Vašingtone.

PATENKINTI IRO VEIKLOS PRATĖSIMU

Žinia apie IRO veiklos pratęsimą dar 9 mėnesiams po 1950 metų birželio 30 dienos ir šiai organizacijai kreditų pažadėjimas tremtinių tarpe sukėlė didesnę optimizmą ir pasigėrėjimą tais graš-tais, kurie tai sutiko padaryti. "Eikia manyti, kad šio laiko pakaks išemigravimui visų tų tremtinių, kurie tai galės padaryti.

"SVEČIAS" IŠ VILNIAUS

Tremtyje vėl pasirodė Vilniuje bolševikų leidžiamo "Tėvynės Balso" 2 ir 3 Nr. Juose skaitome:

"Emigracija yra pražūtis. Nevažiuokite į užjūrio kraštus." Minimos Brazilijos gyvatės, Australijos kasyklos, Kanados miškai. Visai neminimos JAV. Matyt, dėl to, kad JAV jau senai Lietuvos gyventojams gerai žinomos.

VLIKo darbuotojas Prof. Brazaitis pavadintas LTB vyr. komiteto nariu. Šis asmuo, kuris 1941 m. bolševikams iš Lietuvos bebėgant jau sudarė Nepriklausomos Lietuvos vyriausybę, kurią vėliau hitlerininkai išblaškė, dabar bolševikinės propagandos vadinamas "vienas bjauriausių mūsų tautos išdavikų, vienas pirmųjų lietuviškų kvinslingų." Bolševikai labai norėtų jo nuteisimo už vokiškosios okupacijos metu padarytus nusikaltimus."

Kitame straipsnyje tvirtinama, kad JAV dabar esanti vergija.

"Nurnberge ir Wuerzburge... "ne vieną kartą pasigėręs amerikono kareivis savo akiai lekiančių džipu sutriuskindavo šaligatviu einanti praeivį ir net nestabtelėdavęs nušvilpdavo toliau."

Bendrai, propaganda pilna šmaiztų Vakarams ir nemokšiskai juokinga.

BAIGĖ AUKŠTUOSIUS MOKSLUS

Rugsėjo mėnesį Aukštąją Technikos Mokyklą Muenchene baigė šie lietuviai: Juodikis Petras, Kirkus Liudas, Vitkauskas Aleksas ir įsigijo diplomuoto inžinieriaus vardą.

GABRYS VĖL VEIKIA

Kuri laiką apie žinomo avantiuristo Gabrio veiklą nieko nebuvo girdėti. Dabar neseniai jis vėl išėjo į viešumą, šiuo kartu jau "Lietuvių Radikalų-Demokratų Sambūrio Prezidiumo" vardu, išleidamas naują "Tautos Sargybos" 7-8 Nr., kuriame įrodinėja, kad tinkamiausias kandidatas į Lietuvos Respublikos Prezidentus esąs pats Gabrys. Toliau, kaip paprastai, išplūsta VLIKą, Prel. Krupavičių, Lietuvos diplomatų, Dr. K. Grinių, Lietuvos vyskopus. Iškoneveikia ir generolus Černių, Raštikių, Musteikių. Gi pabaigai patiekia dar vieną "desertą", girdi, suskilusi Lietuvos Krikščionių Demokratų Partija, jaunieji sudarę "Katalikų-demokratų partiją" ir pasiuntę savo delegatą į Gabrio sudarytą "Lietuvos Direktoriją..."

AUSTRALIJOS LIETUVIS

1949 m. lapkričio 7 d.

=====

M E S A U S T R A L I J O J E

=====

TOLIMESNI DARBO PRIEVOLĖS SUTRUMPINIMAI

Imigracijos departamentas paskelbė, kad darbo prievolė pagal sutartį sutrumpinama sekantiems s transportams:

- + Tiems, kurie atvyko 1948 m. vasario 12 d. laivu General Stewart, darbo prievolė baigiama š.m. lapkričio 30 dieną;
- + Kurie atvyko laivu General Black 1948 m. balandžio 27 d. - š.m. gruodžio 31 dieną;
- + Kurie atvyko laivu General Sturgis 1948 m. gegužės 14 dieną - baigias 1950 m. sausio 31 dieną;
- + Kurie atvyko laivu Svalbard 1948 m. birželio 29 d. - baigias 1950 metų vasario 28 dieną.

Visi asmens, kurie nori nurodytą atleidimo nuo prievolės dieną gauti reikalingus dokumentus, turi jau anksčiau, bent mėnesiu prieš atleidimą, paduoti pareiškimą, vadinamą "Application for Release from Period of Exemption". Šis pareiškimas siunčiamas atitinkamam Imigracijos Departamento skyriui (Commonwealth Migration Officer), kuris yra kiekvieno steito sostinėje.

Pareiškimų blankai gaunami Imigracijos d-to skyriuose arba centre (Canberroje) ir Darbo Įstaigoje (Commonwealth Employment Service).

GAUTAS LEIDIMAS IMPORTUOTI 2000 LIETUVIŠKŲ KNYGŲ

AL Redakcija gavo vėl leidimą importuoti iš Vokietijos 2000 lietuviškų knygų. Anksčiau duotieji leidimai, bendram 3000 knygų, jau išsisėmė ir šiuo metu, belaukiant naujo leidimo, muitinėje susikaupe apie 80 siuntinių su knygomis. Sekančiame AL numeryje paskelbsime sąrašą visų naujų leidinių.

KULTURINIAI POBUVIAI

B r o a d m e a d o w s stovykloje, kurioje tarp 600 imigrantų gyvena ir kelios dešimtys lietuvių, dipl. teis. J. Kalpoko ir dail. A. Vaičiailio iniciatyva 1949.X.9 d. įvyko pirmas kultūrininkų-visuomenininkų ir šiaip lietuviška kultūra besisielojančių tautiečių susibūrimas. Draugiškame pokalbyje buvo diskutuojama mūsų inteligento emigranto uždaviniai išeivijoje.

P. J. Kalpokas skaitė paskaitą tema "Australijos politinės institucijos". Dail. A. Vaičaitis paskaitė keletą eileraščių iš mūsų poezijos, priminusios likusią tėvynę ir išeivijos dienas, ir padarė apžvalgą apie lietuvių kultūrininkų bei visuomenininkų iškūrimo bei gyvenimo sąlygas išeivijoje, paskaitydamas būdgesnius laiškus.

Susibūrimė dalyvavę čiuilioniečiai vakarą užbaigė gražiomis liaudies dainomis. Pamišę savaitės sunkius ir varginančius darbus prie geležinkelio, tramvajaus ar fabrike, visi smagūs ir atsigalvinę skirstėsi namo, nutarę reguliariai rinktis kiekvieną sekma-

dienio vakarą.

Ir štai jau keletas sekmadienių iš eilės tautiečiai kultūringai praleidžia laiką, o kartais užklysta vienas kitas svečias ir iš Melbourno. Ateitje manoma pasikviesti paskaitininkų ir iš kitur. Linkėtina ir kitoms lietuviškoms kolonijoms pasekti šiuo pažydzium.

Z. A.

BRISBANĖS LIETUVIAI DIRBA

Brisbanėje (Q-land) gyveną lietuviai jau prieš mėnesį laiko įsteigė lietuvišką knygyną. Jau turi apie 150 knygų. Knygas suaukojo visi, kurie gyvena Brisbaneje. Yra net iš Lietuvos atvežtų knygų. Įsteigtas taip pat A. Lietuvių Draugijos skyrius ir klubas. Kiekvieną sekmadienį lietuviai susirenka pasikeisti knygas, palošti stalo tenisą, pasidalinti išpūdžiais. Choras atlieka repetitijas. Spalio gi 30 d. įvyko pirmoji tautinių šokių repeticija. Didelis trūkumas lietuvaicių, dėl to tautinių šokių problema sunkokai sprendžiama. Su laiku gal ir ši problema išsispręs.

Tėvas

DAŽYTOJŲ PROFESINĖ SAJUNGA PRIEŠ DP.

Dažytojų Profesinė Sąjunga (Melbourne) nusprendė prieštarauti priemimui DP į pramonę.

Sąjungos sekretorius pareiškė, kad unija išpėjo Darbo ir Socialinės Tarnybos Departamentą, kad daugiau narių priimti negalima, nes gali įvykti plataus masto nedarbo problema.

Mums gi atrodo, kad svarbiausią vaidmenį čia vaidina kešoniaus interesai, o gal tai unijai vadovauja Maskvai ištikimi sūnūs...

78 VAIKAI - LIGONIAI

Švedų laivas Anna Salen spalio 25 d. atplaukė į Fremantle uostą (W.A.) su 1554 imigrantais, jų tarpe apie 500 vaikų. 78 vaikai sirgo. Trys mire pakeliui iš Neapolio, 6 jau mire ligoninėje.

ATSIUSTA PAMINĖTI.

1. PIETŲ AMERIKOS LIETUVIS, Nr 5, 1949.VII.5 d. Lietuvių demokratų ir patriotų tribūna; leid.-red. Albinas Gumbaragis. Adresas: Calle Carapé 2160 bis - Montevideo, Rep.O. del Uruguay.

Tai keturių puslapių laikraštis, atrodo, neperiodinis. Laikraštis pozityvaus turinio, tik lietuvių kalba gerokai daryta.

2. KULTUVĖ - mėnesinis kritikos ir juokologijos žurnalas, Nr 6, 1949 m. liepos mėn. Red. Aleksandras Saikevičius. Adresas: Calle Grecia 3432, Cerro, Montevideo, Rep. O. del Uruguay. - Nors pasivadinęs jumoro ir kritikos žurnalu, tačiau jame nerasti nė jumoro, nė kritikos. Užtat gausu šmeižtų prieš visus, išskiriant komunistus. Pretenzijos vadintis žurnalu tolygios katino vadintis tigrū.

=====

A U S T R A L I J A

=====

"AUSTRALIJA ATSILIKUSI 50 METŲ"

Britų aktorius Mr. Robert Morley pareiškė prieš 700 Sydnejaus universiteto studentų, kad Australijos civilizacija atsilikusi 50 metų. Jis kalbejo teatralinio meno reikalais, kodėl Australijoje ši meno šaka taip apleista ir kokių priemonių reikėtų imtis kliūtims nugaleti.

Pripažindami Mr. Morley tikrą tiesą, mes manome, kad didžiausia kliūtis bene bus arklys...

BAIGĖS PARLAMENTO KADENCIJA

Spalio 31 d. baigė savo kadenciją 18-tas Federalinis Parlamentas. Su šia data baigiama viena fazė Australijos politikos istorijoje. Kaip žinome, naujo parlamento rinkimai įvyks gruodžio 10 d. Dvi didžiosios partijos, Darbiečiai ir Liberalai, visu tempu pradėjo rinkiminę kampaniją.

Sekančiuose rinkimuose turės balsavimo teisę apie 4,9 mil. gyventojų - didžiausias skaičius Australijos istorijoje.

RAKETŲ BANDYMAS WOOMEROJE (S.A.)

Lapkričio 4 dieną Woomeroje (Pietų Australija) buvo atlikti raketų šaudymo bandymai. Iššauta 14 raketų. Bandymams naudotos jau seno tipo raketos, vartotos jau praėjusiam kare. Naujo tipo raketos laikomos paslapyje. Bandymo tikslas - ištirti mechanizmų veikimą.

KODEL NORMUOJAMAS BENZINAS

Kaip jau esame rašę, nuo lapkričio 15 d. įvedamas visoje Australijoje benzino vartojimo normavimas. Šia proga vyriausybė išleido paaaiškinimą, kodėl normavimas neišvengiamai reikalingas.

Praėjusiais metais importuota benzino už 46 mil. dolerių. Dalis benzino importuojama iš USA, dalis per britų bendroves, bet joms taip pat reikia mokėti 85% doleriais.

Lenkija ir Rusija, su kuriomis buvo bandyta tartis, nepajėgia benzino eksportuoti. Iš Prancūzijos gavimas netikras, o ir gautas sudaro vos 2% viso reikalingo kiekio.

PAVOJUS KVIEČIŲ IR MILTŲ EKSPORTUI

Kanada sumažino eksportuojamiems į Malajus kviečiams kainą £1 už toną. Tuo būdu Australijos kviečiai, kurių eksportuojama už £5½ mil., negali išlaikyti konkurencijos ir grėšia pavojus nustoti rinkos arba sumažinti kainą.

PAKELTA BENZINO KAINA

Nuo lapkričio 1 d. benzino kaina pakelta 3½ penso už galoną ir kainuoja dabar 3 šil.

U Ž S I E N I S

INDONEZIA - NEPRIKLAUSOMA RESPUBLIKA

Po ilgus metus trukusių kovų už laisvę Olandų Indija (Indonezija) pagaliau susilaukė sėkmingos pergalės. Pagal susitarimą su Olandijos vyriausybe, škelbiame nepriklausoma Indonezijos respublika. Olandų vyriausybe, ne vėliau kaip š.m. gruodžio 30 d., perduoda visas suverenines teises Indonezijos respublikos vyriausybei.

Susitarime, tarp kitko, numatoma, kad Indonezija lieka sąjungoje, kaip lygus partneris, su Olandija po bendrąja karūna, kaip simbolišku vienybės ženklui. Šiaip jau Olandija jokių privilegijų naujojoje respublikoje neturės.

Visoje Indonezijoje paskelbta plati amnestija politiniams kalinams, daugiausia kovotojams už laisvę.

Tenka pažymėti, kad ypač JAV ir Australija palaikė Indoneziją jos kovoje už laisvę ir reikalavo duoti jai nepriklausomybę. Mes, lietuviai, puikiai suprasdami laisvės vertę, su malonumu sutinkame žinią, kad kuri nors tauta nusikratė svetimųjų jungą ir išsikovojo laisvę. Indonezijos respublika nupirkta jos geriausių sūnų krauju ir aukomis.

MASKVA LOJA

Spalio 25 d. Maskvos radijo paskelbė, esą DP iš Danijos priverstinai siunčiami į Australiją. Tvirtinama, esą daugelis pabėgėlių priverstinai pristatyta į Australijos komisiją. "Pabėgėliai, kurie atsisakė stoti į komisiją, buvo grąšunami būti pasiūstais į baudžiamuosius lagerius".

Toliau tvirtinama, esą rusų misijai buvo neleidžiama aplankyti rusų pabėgėlių stovyklas, nes "tuo laiku dirbo Australijos komisija".

Čia reikia pridėti, kad Maskvos ponai puikiai žino, kaip pabėgėliai sutinka jų komisijas ir puikiai žino, kieno kalte, kad milijonai pabėgėlių šiandien neturi pastogės tėvynėse. Tačiau... loja vis tuo pačiu balsu.

MASINIAI AREŠTAI LENKIJOJ, BULGARIJOJ

Iš Londono pranešama, kad visoj Lenkijoje, Bulgarijoj ir kitose rusų dominuojamose valstybėse vyksta masiniai areštai. Priežastis visur ta pati - įtariama noru būti laisvais, o Kremlius bijo, kad ir tos šalys nepasektų "išdaviko" Tito pėdomis. Ši pagunda visur labai didelė.

JAV 148,7 mil. GYVENTOJŲ

Statistikos Biuro duomenimis, liepos 1 dieną JAV buvo 148.720.000 gyventojų. Nuo paskutinio surašymo, 1940.IV.1 d., gyventojų skaičius padidėjo 17.051.000.

AUSTRALIJOS LIETUVIS

1949 m. lapkričio 7 d.

SKAUDŽIOS LĒKTUVU NELAIMĖS

+ Spalio 28 d. keleivinis lėktuvas, skridęs iš Paryžiaus į New Yorką su 37 keleiviais ir 11 igulos narių, pradėdamas leistis Azorų saloje, užkliuvo už kalno ir sudužo. Visi keleiviai žuvo.

+ Lapkričio 1 dieną keleivinis lėktuvas, skridęs iš Bostono į New Yorką ir pasiekęs jau aerodromą susidaužė su kitu lėktuvu ir nukrito. 51 keleivis ir 4 igulos nariai žuvo.

+ Lapkričio 4 dieną US supertvirtovė užsidegė ore ir nukrito į jūrą. 10 asmenų žuvo.

SVEIKINTI PRIVALO...

Čekoslovakijos "prezidentas" Gotwald pareiškė per radiją, kad Čekoslovakijos komunistai, be Rusijos pagalbos, negaletų išlaikyti "liaudies demokratiją" ir turetų pasitraukti. "Stalinus yra geriausias Čekoslovakijos draugas, mokytojas ir bičiulis ir dėl to kiekvienas čekas-patriotas (! Red.) privalo pasirašyti Stalinui sveikinimą, kuris bus pasiųstas gruodžio 21 d. jo 70 metų amžiaus sukakties proga.

Taigi, be "tėvo, mokytojo... meilės" komunistai neišsilaikytų nė vienos dienos - aišku ir suprantama.

JAV PAGELBĖS INDONEZIJAI

JAV užs. reikalų ministr. Acheson'as pareiškė, kad JAV yra pasirošusios Indonezijos respublikai visokiariopai padėti ūkiškai.

IŠPRAŠOMI DU ČEKŲ DIPLOMATAI

JAV užs. reikalų ministerija pareikalavo apleisti JAV valstybes Čekoslovakų generalinį konsulą

New Yorke Dr. Munk ir Jan Horwarth, konsulato tarnautoją. Manoma, kad tai yra atsakymas į areštavimą Čekoslovakijoje JAV ambasados tarnautojo, kaltinamo "spionažu".

IRO ULTIMATYVIAI REIKALAUJA EMIGRUOTI AUSTRALIJON

Apie 100 DP Italijoje gavo IRO ultimatumą per 10 dienų apsispręsti už emigraciją į Australiją arba nustos teisių į IRO globą.

Kaip pareiškė IRO valdininkas, Australija nurodyta todėl, kad Australijos misija šiuo metu plačiausiai atverusi duris emigracijai.

GRIEŽTA TITO NOTA ALBANIJAI

Marš. Tito pasiuntė labai griežtą notą Albanijai, kaltindama ją visa eile sienos pažeidimų ir provokacijų.

RUOŠIAMA TAIKOS SUTARTIS SU JAPONIJA

Londone pareiškama, kad JAV ir Britanija ruošiančios taikos sutartį su Japonija.

AUSTRALIJOS LIETUVIS

1949 m. lapkričio 7 d.

R E D A K C I J O S A T Š A K Y M A I

A. Munčeliui - Įrašėme 1950 m. prenumeratorium. "Nubyrėjo" stambiai. Ateinančiais metais AL žada būti "margesnis". Liet.taut.sk. išsiųsime artimiausiu laiku - leidimą iš muitinės jau gavome ir knygas tuoj pat atsiimame. Už "nuobiras" nuoširdus ačiū!

R. Antanaičiui - O.K., AL lankys Jus iki 1950 m. gruodžio 31 d., gal kiek dar storesnis, nes nuo visų prenumeratų nubyrėjo šis tas. Ačiū!

Pranui Satkui - Kai kurias knygas išsiunčiame šiomis dienomis, kitas išsiuntėme. Pren. už 1950 metus užskaitėme. Už Liet. ist.dabar pilnai apmokėta.

E. Eichenbergui - Nubyrėjo ir "kopūstlapiams"... Mr. Ilgausis bičiuliškai dekoja...

P. Bielskiui - Kai kurias knygas išsiųsime šiomis dienomis.

LIETUVIŲ KALBOS VADOVAS JAU BAIGIAMAS

LTB Centro Komitetas savo laiške X.20 d. mus informuoja: "...Lietuvių kalbos vadovo rinkimas vyksta gana gerai; antroji dalis jau surinkta ir pirmoji - įpusėta. Reikia tikėtis, jog šm.gruodžio mėnesio pirmomis dienomis veikalas bus spausdinamas ir iki Naujų Metų bus atspausdintas. Knygą iš spaustuovės atsiimant reikės sumokėti apie 28.000 DM. Trūksta iki šios sumos dar apie 12.000 DM. Tat, kaip matote, finansinis stovis yra nepavydėtinas."

Malonūs mūsų skaitotjai!

Australijos lietuviai pridės prie LKV išleidimo apie 1200 DM. Bet tai dar mažai. Būtinai turime dar bent tiek surinkti. Tautiečiai! Iki šiol Australijos lietuviai yra didžiausi lietuviškos knygos emėjai ir remėjai. Sukruskime dar! Per lapkričio ir gruodžio mėnesius užsisakykite LKV visi, kas dar nesuskubome. Nėra žinoma, ar LKV vėliau bus dar galima gauti. Bet tai ir nesvarbu. Tūkstantį kartų vertesnis centas, duotas laiku, negu šimtas litų po laiko! Tie, kurie jau užsisakėte, priminkite šią pareigą savo draugams, padėkite jiems užsisakyti.

AL Redakcija visus pinigus perveda LTB Centro Komitetui. AL Redakcija visas platinimo išlaidas dengia iš savo lėšų, o visus pinigus, 15 šil. už kiekvieną prenumeratą, persiunčia leidejui, kad palengvintų LKV išleidimą. Užsakymus siųskite mūsų redakcijai.

Prašau atsiliepti fotografą
K A Z L A U S K A,
atplaukusi "Mohammedi" laivu.
Rašyti: R. Čiurinskas, c/o J. N.
Ross "Kanimbla", Holbrook, NSW

Paieškomas

DUBAUSKAS JULIUS,

gyvenęs Falingbostell lagery,
Britų zonoje (Vokietija).

Rašyti: Juozas Baltramionaitis

W. A. G. R.

Spencers Brook, W. A.

